

การศึกษาบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก
ในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้าน

นายชิต แก้วเพ็ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-024-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016563

I 10306870

A STUDY OF ROLES OF ELEMENTARY SCHOOLS IN CHANGWAT
PHITSANULOKE IN PRESERVATION AND TRANSMISSION OF
FOLK CULTURE

Mr.Chid Grewpeng

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partical Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-024-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษามหาวิทยาลัยของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกใน
การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน

โดย นายชิต แก้วเพ็ง

ภาควิชา ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญาโทมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล)

.....
(รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง สุทธสาร)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชิต แก้วเพ็ง : การศึกษาบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกในการอนุรักษ์
และสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้าน (A STUDY OF ROLES OF ELEMENTARY SCHOOLS IN
CHANGWAT PHITSANULOKE IN PRESERVATION AND TRANSMISSION OF FOLK
CULTURE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์, 223 หน้า. ISBN 974-577-024-8

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านของโรงเรียน
ประถมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของโรงเรียนที่กระทำมากที่สุดในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม
พื้นบ้านคือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูเป็นแบบอย่างที่ดีพร้อมทั้งชักชวนให้นักเรียนปฏิบัติตาม พา
นักเรียนไปบูรณะทำความสะอาดโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง
วัฒนธรรมที่ชุมชนจัดขึ้น ครูส่วนใหญ่เห็นว่าวัฒนธรรมพื้นบ้านมาสอนสอดแทรกในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
สำหรับบทบาทผู้บริหารส่วนใหญ่ในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านนั้น ใช้วิธีการศึกษาและรวบรวม
วัฒนธรรมพื้นบ้านจากเอกสาร ส่วนการเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านแก่นักเรียนและประชาชน ผู้บริหารใช้วิธี
เสนอแนะให้ครูผู้สอนนำความรู้เรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้านมาสอนสอดแทรกในเวลาว่างประสบการณ์ต่าง ๆ และจัด
ตั้งกลุ่มสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้านขึ้นภายในโรงเรียนและเชิญชวนประชาชนที่สนใจมาร่วมกลุ่ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

CHID GREWPENG : A STUDY OF ROLES OF ELEMENTARY SCHOOLS IN CHANGWAT
PHITSANULOKE IN PRESERVATION AND TRANSMISSION OF FOLK CULTURE.
THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.RUCHIRA SUPORNPATBUL, 223 PP.
ISBN 974-577-024-8

The purpose of this research was to study roles of elementary schools in Changwat Phitsanuloke in preservation and transmission of folk culture.

It was found that the roles that elementary schools mostly performed in preservation and transmission of folk culture were organising the teaching and learning activities, teachers' being the good models and persuading their students to follow, taking the students to repair and clean ruins, antiquities and temples themselves participating in the cultural activities which the communities performed. Most of the teacher taught folk culture integratedly in the life experience area. The roles of mainly schools administrators in preservation and transmission of folk culture was collecting and studying from documents. In order to diffusing folk culture to students and people, the school administrators would recommend teachers to integrate folk culture in every area of experiences, and setting up folk culture interest groups in school and inviting people who were interested in it to join.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณา
ให้ความช่วยเหลือชี้แนะแนวทางให้ข้อคิดต่าง ๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง และปัญหาต่าง ๆ
ที่เกิดขึ้น ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจและแก้ไข
ข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์
แก่ผู้วิจัย เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล ประธานกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง สุทตสาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้
ข้อเสนอแนะ คำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร โรงเรียน คณะครูที่เป็น
กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ คุณพ่อ
คุณแม่ ที่ให้กำลังใจสนับสนุนตลอดมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชิต แก้วเพ็ง

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อคดง เบื้องต้น	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของวัฒนธรรมพื้นบ้าน	9
ประเภทของวัฒนธรรมพื้นบ้าน	12
ความสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้าน	15
การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม	21
การศึกษาและการถ่ายทอดวัฒนธรรม	24
การถ่ายทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านในโรงเรียน	27
การอนุรักษ์วัฒนธรรม	31
การอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ใน โรงเรียน	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	ประชากร
	ตัวอย่างประชากร
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	การวิเคราะห์ข้อมูล
4	การวิเคราะห์ข้อมูล
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	136
ประวัติผู้เขียน	223

 ศูนย์วิทยพัทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	51
2	สถานภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก	62
3	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอันดับที่ของรายการ บทบาทของโรงเรียนในการศึกษาและรวบรวมวัฒนธรรมพื้นบ้าน ..	65
4	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอันดับที่ของรายการ บทบาทของโรงเรียนในการถ่ายทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน	67
5	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอันดับที่ของรายการ บทบาทของโรงเรียนในการจัดการ เรียนการสอนเพื่ออนุรักษ์และ สืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้าน	69
6	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และอันดับที่ของการ เข้าร่วม กิจกรรมทางวัฒนธรรมกับชุมชนของโรงเรียน	71
7	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของโรงเรียนใน การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้าน	73
8	จำนวนเต็ม ร้อยละ ของการนำความเชื่อและขนบธรรมเนียม ประเพณีมาสอนสอดแทรกในมวลประสบการณ์	74
9	จำนวนเต็ม ร้อยละ ของการนำภาษาและวรรณกรรมมาสอนสอด แทรกในมวลประสบการณ์	76
10	จำนวนเต็ม ร้อยละ ของการนำศิลปทัศนกรรมพื้นบ้านมาสอนสอด แทรกในมวลประสบการณ์	78
11	จำนวนเต็ม ร้อยละ ของการนำดนตรีนาฏศิลป์และการละเล่นมา สอนสอดแทรกในมวลประสบการณ์	80
12	จำนวนเต็ม ร้อยละ ของการนำปัจจัยและชีวิตความเป็นอยู่มาสอน สอดแทรกในมวลประสบการณ์	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	จำนวนเต็ม ร้อยละ ของการนำวัฒนธรรมพื้นบ้านมาสอนสอดแทรก ในมวลประสบการณ์ต่าง ๆ.....	84
14	สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก	85

ศูนย์วิทยพัธพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย